

12.11.2014

FORSLAG OM Å OPPHEVE LOV OM REGISTRERING AV INNSAMLINGER OG ENDRE LOV OM REGISTER FOR FRIVILLIG VIRKSOMHET. HØRINGSSVAR: Deres ref: 14/3096

Vi viser til høringsnotat 20.08.2014, hvor Kulturdepartementet foreslår:

- 1) Fjerning av loven
- 2) Styrke samarbeidet med organisasjonene
- 3) Innsamlinger i Frivillighetsregisteret

Bakgrunnen for forslagene er en evaluering av Innsamlingsregisteret som ble gjennomført i 2013 og en vurdering av problemene med useriøse innsamlingsaktører som ble gjort våren 2014. Rapportene fra disse arbeidene er lagt ut på Kulturdepartementets nettsted, se

http://www.regjeringen.no/nb/dep/kud/dok/rapporter_planer/rapporter

Norges Innsamlingsråd har i denne forbindelse gjennomført medlemsmøte hvor høringsnotatet er blitt behandlet. Styret har jobbet videre med deres uttalelser. Vi har også hatt samtaler med Innsamlingskontrollens leder og styreleder.

1) Fjerning av loven

Dagens gjeldende rett er Lov av 29. juni 2007 nr. 87 om registrering av innsamlinger (innsamlingsregistreringsloven)

Innsamlingsregistreringsloven trådte i kraft 1. juli 2009. Formålet med loven er å medvirke til at midler som gis til innsamlinger i størst mulig grad gir overskudd til beste for det oppgitte formål med innsamlingen. I Ot.prp. nr. 47 (2006-2007) Om lov om registrering av innsamlinger heter det:

Formålet med forslaget om en lovfestet registreringsordning for innsamlinger er å bidra til økt åpenhet om gjennomføring av, og pengeforvaltning ved, pengeinnsamling. Det foreslås ikke registreringsplikt. Målsettingen er at flest mulig av både de små og de store innsamlingene skal se nytten av å være registrert i registeret. Det foreslås at minst 65 % av det innsamlede beløp i hver aksjon skal gå til innsamlingens angitte formål.

En opphevelse av loven vil føre til at den kontrollinstansen vi i dag har; Innsamlingskontrollen, blir friere i forhold til de krav som stilles og oppfølgingen overfor organisasjonene. Dialogen som

tidligere har blitt tatt med departementet kan tas internt mellom organisasjonene og andre aktører. Norsk Regnskapsstiftelse er en av disse aktørene. Dialogen gjelder blant annet:

- krav om offentliggjøring av innsamlingsprosenten
- krav om en innsamlingsprosent på minimum 65 % som vilkår for registrering
- klassifisering av inntekter og kostnader (faste givere, medlemmer, pro bono, mva-kompensasjon etc.)
- periodisering av innsamlingskostnader

Det er et grunnleggende hensyn og følger av organisasjonsfriheten at denne ikke skal lovreguleres. Opphevelse av loven ivaretar for så vidt dette hensynet.

Norges Innsamlingsråd mener det fortsatt er behov for et organ som ivaretar allmennhetens interesser ved å kontrollere at innsamlinger organiseres og gjennomføres på en betryggende måte, og at forvaltningen av midlene er forsvarlig. Vi mener at Innsamlingskontrollen kan ivareta givernes interesse i at innsamlinger til ideelle og allmenntilgode formål organiseres og gjennomføres på en betryggende måte også etter en eventuell opphevelse av loven.

Norges Innsamlingsråd har ved tidligere høring om saken uttalt at vi ikke ønsker en statlig aktør til å overta denne rollen da dette, etter vårt syn, vil føre til økt byråkratisering og dessuten er prinsipielt uheldig.

Regnskapsstandarden for ideelle organisasjoner er under revisjon. Det er vesentlig at den regnskapsstandarden som benyttes er informativ og gir et korrekt og dekkende bilde av den virksomhet som utøves. På dette området er det planlagt en gjennomgang og drøfting av viktig regnskapsprinsipper som vil gi et mest mulig korrekt bilde av bl.a. innsamlingsarbeidet overfor givere og offentligheten for øvrig. Dette er et kompetansekreverende arbeid som krever stor innsats både faglig og økonomisk fra organisasjonene.

2) Styrke samarbeidet med organisasjonene

Departementet peker i høringsnotatet på at «*Departementet mener det vil være hensiktsmessig om området styres av frivilligheten, gjennom for eksempel etiske retningslinjer, bransjenormer og krav som organisasjonene selv kommer til enighet om og følge opp på egnede måter. Dette åpner opp for en vektlegging av kvalitative kriterier i tillegg til kvantitative kriterier som departementet mener vil være mer hensiktsmessige for organisasjonene.*» Videre heter det at «*Departementet mener organisasjonenes arbeid er vesentlig for å bidra til å opprettholde og øke tilliten mellom givere og innsamlingsaksjoner. På denne bakgrunn foreslås det å styrke samarbeidet mellom innsamlingsorganisasjonene.*»

Norges Innsamlingsråd er enige i disse vurderingene, og vil peke på behovet for økt samhandling og et kompetanseløft som kommer både små og store organisasjoner til gode når det gjelder etiske standarder, regnskapsstandarder og bransjenormer. Norges Innsamlingsråd og Innsamlingskontrollen har i fellesskap utarbeidet en etisk standard, Norges Innsamlingsråd har i samarbeid med forbrukermyndighetene utarbeidet en bransjenorm som følges av bransjen og organisasjonene arbeider nå et forenklet regelsett for god innsamlingsskikk. Også Frivillighet Norge har vært involvert i arbeidet på dette området. Opphevelsen av loven aktualiserer en samkjøring av bransjens regler på dagens områder og i tillegg en oppdatering i forhold til nye problemstillinger rundt internasjonale, digitale innsamlingsvirksomheter som ikke er underlagt norsk lov (bl.a. personvernlovgivning), nye trender i innsamlingsmarkedet, nye tekniske muligheter osv. Organisasjonene må kunne vise til

omforente krav til innsamlingsaktører som gjør at normer og standarder for seriøsitet i innsamlingsarbeidet er udiskutable, konsistente og allment tilgjengelige. Norges Innsamlingsråd mener at det er avgjørende at organisasjonene oppretter tettere dialog for å ivareta allmenhetens interesser ved å kontrollere at innsamlinger organiseres og gjennomføres på en betryggende måte, og at forvaltningen av midlene er forsvarlig.

I den prosessen som har vært mellom organisasjonene etter at høringsnotatet ble sendt ut har det vært stor engasjement for å styrke tilliten i befolkningen gjennom å sikre en god kontroll med innsamlinger, og vi har derfor god tro på at arbeidet vil lykkes.

En forsvarlig prosess rundt dette arbeidet vil være arbeidskrevende. Vi vil derfor varsle at vi etter samråd med våre medlemsorganisasjoner vil komme tilbake til en plan for dette som også vil følge opp signalene om økonomisk støtte til samarbeid mellom innsamlingsorganisasjonene, slik det gis signaler om i høringsnotatet.

3) Innsamlinger i Frivillighetsregisteret

Departementet uttrykker i høringsnotatet at de ønsker å legge ned Innsamlingsregisteret og vil at tidligere registrerte i Innsamlingsregisteret skal over til Frivillighetsregisteret.

Frivillighetsregisteret ble opprettet i 2009 (som en del av Brønnøysundregistrene) etter initiativ fra de frivillige organisasjonene. Per i dag er rundt 30.000 organisasjoner registrert i dette registeret.

Løsningen med Frivillighetsregisteret forenkler for så vidt våre medlemmers hverdag da det blir kun et sted å være registrert. Det vil også bidra økonomisk ved at departementet foreslår gratis innmelding. Dagens avgift for å registrere seg i innsamlingsregisteret innkreves imidlertid ikke for å finansiere selve registeret, men for å kunne utføre kontroll med at innsamlingenes seriøsitet. Om denne inntektskilden bortfaller, må den erstattes av andre finansieringsformer.

Det Frivillighetsregisteret ikke gjør, er å gi rom for kontroll på lik linje med det Innsamlingskontrollen gjør i dag. Dermed imøtekommer ikke forslaget de mange utfordringene bransjen ser, blant annet i forhold til useriøse aktører. Dagens utgave av Frivillighetsregisteret vil ikke tilfredsstille kvalitetssikring på samme måte som dagens løsning.

Samtidig er ikke kvalitetskontrollen avhengig av antall registre som finnes, men av hvilke opplysninger som registreres og hvilke muligheter som finnes til å hente ut opplysningene for å kunne utføre kontrollen. Departementet opplyser at det planlegges å legge til en ny § 6 tredje ledd i frivillighetsregisterloven, og at «*nærmere regler om krav til innhold og form ved rapportering vil bli fastsatt av departementet i forskrift på bakgrunn av høringsinnspillene.*». Norges Innsamlingsråd mener dette er et viktig punkt.

For at en registrering av innsamlinger i Frivillighetsregisteret skal kunne benyttes av Innsamlingskontrollen, givere, mediene og allmenheten for øvrig, må organisasjoner som oppgir at de driver innsamlingsarbeid få tilgang til å registrere regnskaper, vedtekter og andre forhold som er vesentlige for å vurdere om innsamlingen gjøres på en betryggende måte. Det må være enkle søkemuligheter som er gratis og åpne for alle og gjør det mulig å hente ut f.eks. kun organisasjoner som oppgir at de driver innsamlingsarbeid slik at effektiv kontroll og stikkprøver kan gjennomføres. Det er helt avgjørende at Norges Innsamlingsråd og Innsamlingskontrollen får delta i utformingen av dette.

Det virker som en naturlig løsning at organisasjoner som oppgir at de driver innsamlingsvirksomhet får opp et skjema med veiledning og felter for utfylling. Eksakt hvilke anbefalinger og eventuelle krav til registrering dette bør inneholde, kan ikke fastsettes eksakt før den prosessen mellom organisasjonene som vi har beskrevet i punkt 2 over kommet godt i gang. For eksempel har vår svenske søsterorganisasjon FRIL innført en «mal for effektrapporter», altså en dokumentasjon av hva gaveinntektene faktisk har gått til. De har også krav om en revisorbekreftet redegjørelse av en rekke forhold knyttet til innsamlingen. Denne type etterprøvbare egenrapportering vil være et av virkemidlene bransjen vil diskutere for å kunne øke tilliten og avsløre useriøst innsamlingsarbeid. Vårt forslag, dersom registrering i fremtiden skal skje i Frivillighetsregisteret, er at Norges Innsamlingsråd og Innsamlingskontrollen deltar i en gruppe som utformer konkret hvordan denne registreringen skal gjøres og hvilken veiledning som skal gis til de som registrerer seg. Det vil øke kunnskapen og bevisstheten omkring bransjens normer og standarder blant også nye og mindre organisasjoner.

Dersom det blir myndighetene som skal fastsette dette på egenhånd gjennom forskrift, opplever vi at den politiske målsetningen om å la frivillig sektor få styre seg selv uten offentlig innblanding ikke blir realisert. Derfor er det viktig at forvaltningen av innsamlingsregister skal være åpent, demokratisk og styrt av bransjen selv, ikke staten. Detaljer i registreringsbildet må kunne endres uten å endre forskriften fordi det er viktig å kontinuerlig ajourføre kvalitetsnormer som ivaretar giverne også når innsamlingsmarkedet endrer seg, for eksempel på grunn av nye innsamlingsformer, og at vi hele tiden er oppdatert med retningslinjer som gir sikkerhet for at de registrerte organisasjoner opptrer i samsvar med god innsamlingskikk.

Spørsmålet om registrerings- og regnskapsplikt

I bransjeforeningens anbefalinger til seriøse organisasjoner vil det være en selvfølge å anbefale full åpenhet om alle forhold i organisasjonen, og anbefale både registrering og offentliggjøring av regnskap.

Vi mener likevel det er positivt at Departementet ikke innfører registreringsplikt og regnskapsplikt. Den ene grunnen til dette er at noen innsamlinger er spontane, små og kortvarige og regelverket bør ikke stoppe et ekte og spontant engasjement for hjelpe i en krise. Men den prinsipielle begrunnelsen er at frivillig sektor skal handle minst mulig om plikt, og mest mulig om å skape frivillig deltagelse gjennom tillit. Og tilliten skapes av åpenhet og ved å vise gode resultater.

Med vennlig hilsen

Siri Nodland

Generalsekretær, Norges Innsamlingsråd

Adresse: Skippergata 22, 0154 Oslo

Telefon: +47 908 78 718

www.innsamlingsradet.no

www.facebook.com/Innsamlingsradet